

Asia: VN/35922/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi sekä luonnos

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Lausuntonne ensihoitopalveluun sisältyvien sekä ensihoitopalveluun sisältyvämmien ambulanssilla toteutettavien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirrosta hyvinvointialueille sisältäen ensihoitopalvelun sekä muiden kuljetusten asiakasmaksujen muutokset ja kanavointiratkaisun:**

Asiakasmaksulain muutos, jossa myös ensihoitajien tekemät tutkimukset ja antama hoito kohteessa tunnustetaan maksulliseksi palveluksi, kehittää ensihoitopalvelua kohti kotiin vietäviä päivystyksellisiä palveluita ja on tervetullut. Maksujen siirtyminen maksukaton piiriin on otettava huomioon rahoituksen siirron suuruutta arvioitaessa. Kansallisesti pitää laatia yhtenevä ohjeistus tilanteista, joissa asiakasmaksua ei potilaalle lähetetä.

Osa ensihoidon kustannuksista on päätyntä vakuutusyhtiöiden ym. vastaavien tahojen maksettavaksi. Tämän laskutuksen perustana on käytetty nykyistä Kansaneläkelaitoksen matkakorvausta. On varmastikin mahdollista, että kukin hyvinvointialue esimerkiksi tuotteistaa ensihoidon ja käyttää omaa taksaansa tällaisessa laskutuksessa, mutta kansallinen taksa tällaista käyttöä varten olisi kaikkein selkein.

Tällä hetkellä hyvinvointialueet eivät ole laskuttaneet toisiaan hyvinvointialueiden rajat ylittävistä ensihoidotehtävistä, koska Kela on maksanut matkakorvauksen. On mahdollista, että hyvinvointialueet rajoittavat oman resurssinsa vastikkeetonta käyttöä naapurihyvinvointialueella, mikä pidentäisi potilaiden tavoittamiseen kuluva aika. Mahdollista myös on, että hyvinvointialueet alkavat em. tapauksissa laskuttaa toisiaan vaihtelevin taksoin, mikä aiheuttaisi paljon byrokratiaa ja voisi johtaa potilaiden tavoittamisen näkökulmasta epätarkoituksenmukaiseen resurssiohjaukseen.

Varsinais-Suomessa Rajavartiolaitos tuottaa ensihoitopalveluja hankalasti saavutettaviin paikkoihin meripelastushelikopterilla, joka on hoitokyvyltään täysin rinnastettavissa ambulanssiin ja jonka hyödyntämismahdollisuus on tärkeää saaristoalueen ensihoitotehtävien hoidossa. Käsityksemme mukaan Kansaneläkelaitoksen tällä hetkellä Rajavartiolaitokselle maksama matkakorvaus ei kata tuotannon kustannuksia. Pidämme tärkeänä, että Rajavartiolaitokselle myönnetään toiminnan jatkamiseksi riittävä rahoitus.

2. Lausuntonne muista esitetyistä asiakasmaksumuutoksista (indeksisääntelymuutokset ja käyttämättä jätetyn palvelun maksun muutokset):

Indeksitarkastusten ajoittuminen loppuvuoteen ja toisaalta asiakasmaksujen muutoksen voimaantuluminen 1.1. aiheuttavat merkittävää työkuormaa ja edellyttävät päätöksenteon sujuvuutta ja virheettömyyttä, jotta aikataulussa kyetään pysymään ottaen huomioon, että asiakasmaksut vahvistetaan hyvinvointialueilla pääsääntöisesti aluevaltuuston päätöksin. Erityisesti esitämme huolen tulosidonnaisten käyttövarojen muutoksen vuosittain, koska tämä tarkoittaisi jatkuvaa tulotarkistus- ja sitä kautta päätöksentekoprosessia eli lisää merkittävästi hallinnollista työtä. Lisäksi hinnastomuutokset on toteutettava järjestelmiin sekä tiedotettava ajoissa asiakkaille. Loppuvuoteen ajoittuminen aiheuttaa merkittävää painetta myös it-toimittajien sekä viestinnän suuntaan muutosten toteuttamiseksi ajoissa.

Käyttämättä jätetyn palvelun osalta asiakasmaksujen perintä on helpompaa/laskun peruste helpommin kerrottavissa myös asiakkaalle, jos perusteet asiakasmaksulle ovat selvät. Kyseisen maksun korottaminen sekä käytön laajentaminen tullee aiheuttamaan entistä enemmän oikaisuvaatimuksia eli hallinnollinen työ lisääntyy. Merkittävä osa poisjääntimaksuista ovat aiheellisia, mutta toisaalta poisjääntimaksu on hyvin tyypillinen oikaisuvaatimuksen aihe.

Kansallisesti pitää laatia yhtenevä ohjeistus tilanteista, joissa asiakasmaksua ei potilaalle lähetetä. Epäselviä tilanteita saattaa syntyä, jos sivullinen hälyttää ensihoidon ja potilas itse onkin tutkimusten ja mahdollisen hoidon jälkeen sitä mieltä, että ei tarvitsekaan palvelua.

3. Lausuntonne esityksen vaikutusarvioinneista:

Viittaamme tältä osin Hyvil Oy:n antamaan arvoon vaikutusarvioinneista.

4. Edellyttääkö ensihoidon laskutustietojen käsittely muutoksia tietojärjestelmiin (esimerkiksi laskutustietojen saaminen THL:n ylläpitämästä ensihoitorekisteristä hyvinvointialueen laskutusjärjestelmiin)? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue on ottamassa KEJO-järjestelmän käyttöönsä vuoden 2026 alkupuolella, jolloin joudutaan rakentamaan nykylainsäädännön mukaisen toiminnan edellyttämät laskutusjärjestelmät. Kun Kelan suoralaskutusmenettelystä luovutaan esityksen mukaisesti vuoden 2027 alussa, joudutaan tietojärjestelmien integraatiot rakentamaan uudelleen, mikä aiheuttaa

lisäkustannuksia. Tarkkoja kustannuksia on vaikea arvioida, mutta ne tulevat olemaan kymmeniä tuhansia euroja.

5. Minkälaisia tietojärjestelmä- ja muita muutoksia ensihoitopalveluun sisältymättömien kuljetusten laskutustietojen käsittely edellyttää? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia sekä toimeenpanoon tarvittava aika.

Ensihoitopalveluun kuulumattomia kuljetuksia ei Varsinais-Suomen alueella ole osoitettu millekään yksittäiselle taholle, vaan niitä hoitavat muiden tehtäviensä ohella ensihoito, hoitolaitokseen sisään kirjattujen potilaiden siirtoja tekevät hyvinvointialueen omat yksiköt ja hoitolaitokseen sisään kirjattujen potilaiden siirtoja hyvinvointialueen lukuun tekevät ostopalveluyksiköt sekä lisäksi sopimuksettomat pienyrittäjät. Sopimuksettomien pienyrittäjien toiminnan volyymistä ei ole tietoa, koska ne saavat tyypillisesti tehtävänsä siten, että asiakas tai hoivapalveluja tuottava toimija soittaa suoraan pienyrittäjälle.

Jos ensihoitopalveluun sisältymättömien kuljetusten järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle, tulee hyvinvointialueen varustaa kaikki toimintaan osallistuvat yksiköt jollakin laskutuksen mahdollistavalla järjestelmällä, mistä aiheutuu lisäkustannuksia.

6. Kysymys hyvinvointialueille (mukaan lukien Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä): Millaisia sopimus- ja kilpailutusvaikutuksia esityksellä arvioidaan olevan alueellanne?

Viittaamme kysymykseen 5 annetun vastauksen ensimmäiseen kappaleeseen. Jos näiden tehtävien järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle, joutuu hyvinvointialue mahdollisesti lisäämään omaa tuotantoaan tai hankkimaan aiempaa enemmän ostopalvelua. Lisäystarpeen määrää on vaikea ennakoida, koska ensihoitopalveluun sisältymättömien ambulanssikuljetusten kokonaisvolyyymi ei ole hyvinvointialueen tiedossa. On kuitenkin todennäköistä, että kokonaiskustannukset kasvavat, koska tällä hetkellä näitä tehtäviä hoitavat useat tahot ”päätehtävänsä” ohessa.

Muutoksen piirissä olevia kuljetuksia järjestettäisiin todennäköisesti edellä todetusti osin ostopalveluin ja muutos suhteessa nykyisiin sopimuksiin voi olla siirtymävaiheessa hankala mm. hinnoittelumallin muuttamisen osalta (yksityinen ei peri korvauksia suoraan vaan asiakasmaksut kohdistuvat hyvinvointialueille). Jos muutos tulisi sovellettavaksi 1.1.2027, saattaisi se aiheuttaa hyvinvointialueella välittömän uuden kilpailutustarpeen. Asiakasvalinnan tilalle todennäköisesti tuleva kilpailutettu sopimusmalli voi alustavan arvion mukaan vaikuttaa markkinatilanteeseen ja hintatasoon niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä

7. Onko toimialanne lainsäädännössä esteitä sille, että asiakasmaksulakiin nykyisellään sisältyvää viittausta päivähoidon maksuihin (ks. tarkemmin ehdotettu 14 b §) ei jatkossa enää laissa olisi?

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Tuominen Jari
Varsinais-Suomen hyvinvointialue